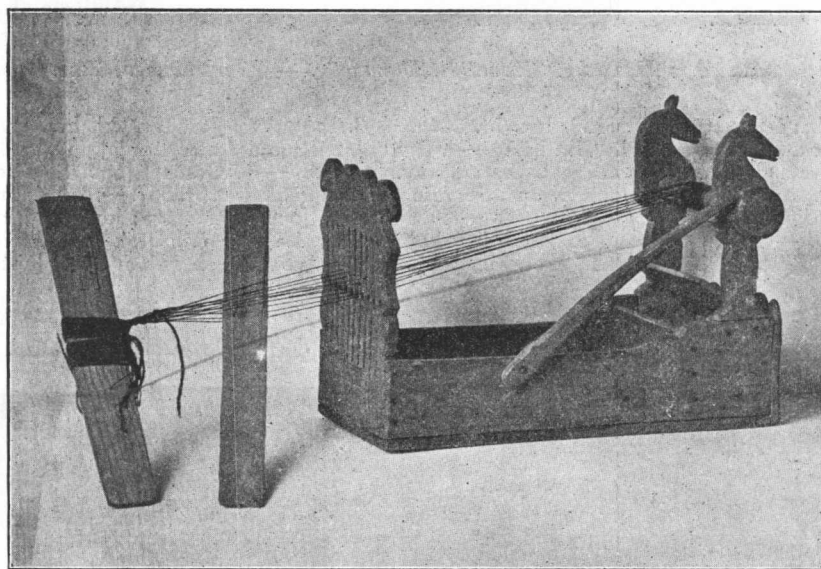

„Ceger“ od ljeskovine. Iz Nijemaca [kot. Vinkovci].
Inv. br. 1309. — $\frac{1}{6}$ nar. vel.

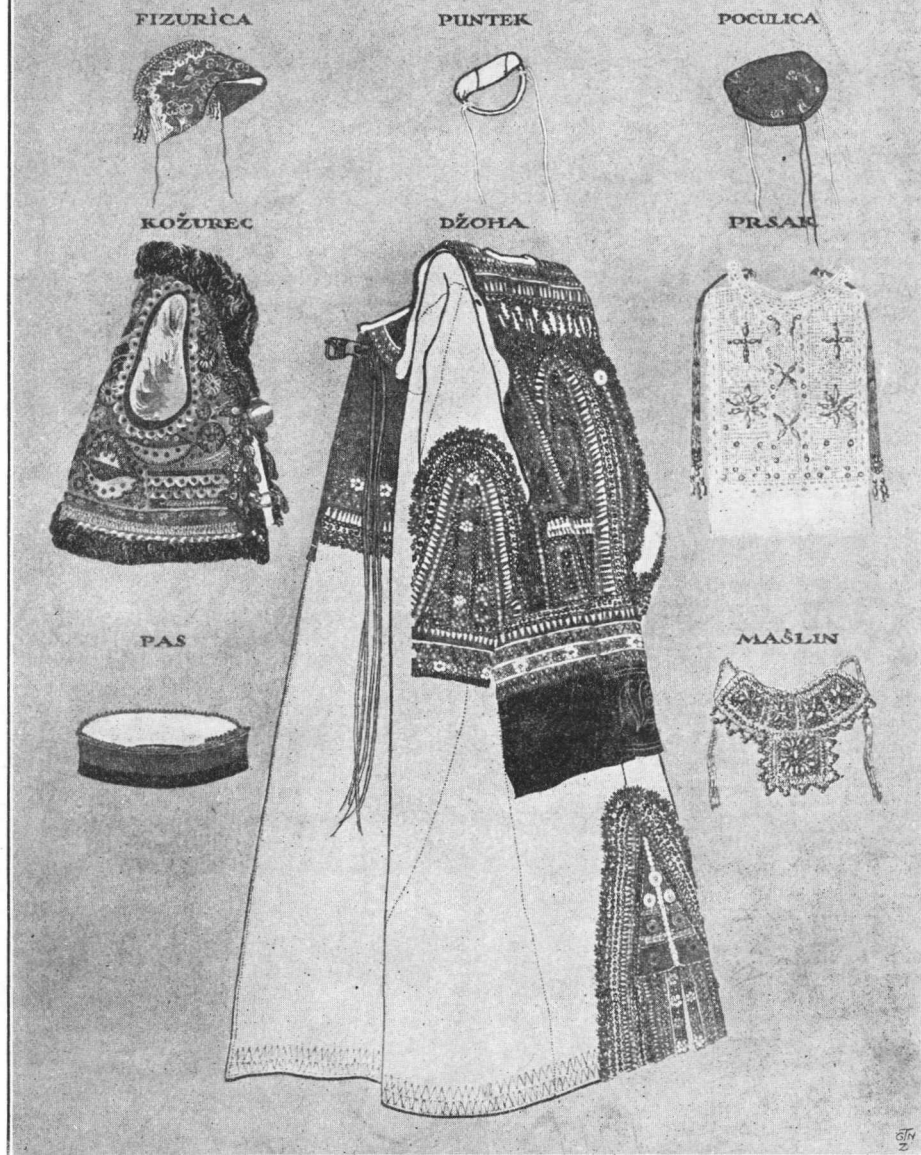
„Stativice“ za pravljenje resa [rojta, pranda]. Od drva. Iz Nijemaca [kot. Vinkovci].
Od prilike $\frac{1}{6}$ nar. vel. — Inv. br. 1308.

»STATIVICE ZA PRANDŽE« IZ SLAVONIJE.

Među novijim akvizicijama Etnografskoga odjela hrv. nar. muzeja u Zagrebu spomena je vrijedna i ovdje reproducirana drvena sprava, što je žene u Slavoniji u Nijemcima upotrebljavaju za tkanje »prandža« (resa). Zovu je tamo »stativice«, a kako se sa

slike razabira, upravo je to tkalački stan osobita tipa u minijaturi. Na malenu su stražnjem vratilu, koje ima imitirano i kolo sa zupcima i zaponcem pričvrštene niti »osnove« pa te dalje prolaze redom kroz rešetku od drveta, koja ovdje vrši službu

DIJELOVI ŽENSKOGA ODIJELA
SELO ZADVORSKO, OPĆ. BREZOVICA, KOT. ZAGREB

niti nićenica) velikoga ručnog stana. Tek ova rešetka-nićenica nije ovdje pomična, pa da se njezinim pomicanjem izvodi zijev u tkivu, mora se cijela osnova, kojoj tkalja drži drugi kraj u ruci, dizati i spuštati, budući da je udezbna u principu jednaka kao

i kod mnogo primitivnije sprave ove vrste, koja je prikazana na str. 40. ovoga broja, gdje se ta udezbna može razabrati.

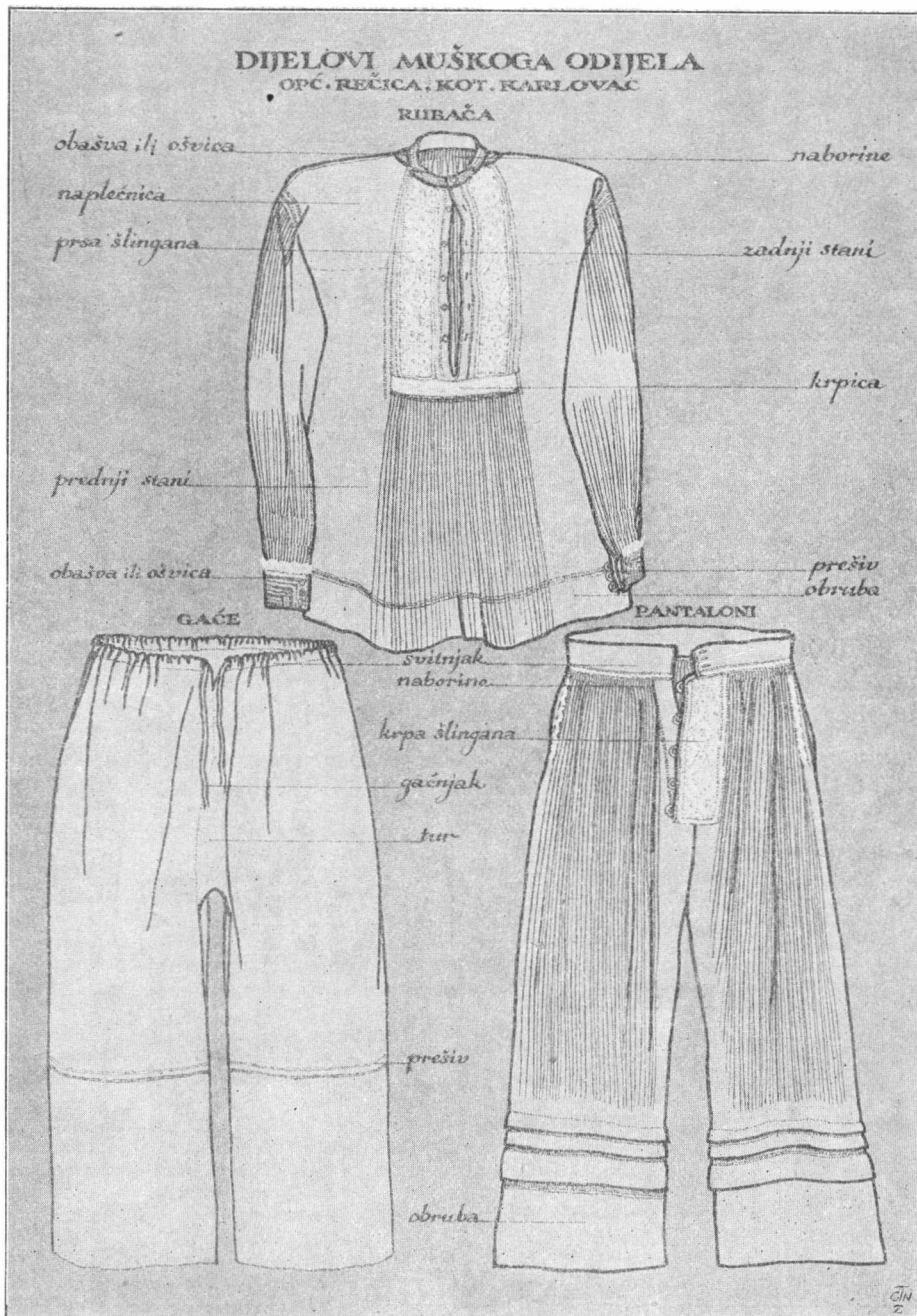
Nabavljen je taj objekt prošle godine iz spomenutog sela, gdje se sprava već pomalo zabacuje, a pogotovo će tako biti

DIJELOVI ŽENSKOGA ODIJELA
SELO ZADVORSKO, OPĆ. BREZOVICA, KOT. ZAGREB

u drugim krajevima našim, gdje se može naslutiti, da bi se mogla naći pored spomenute primitivnije. Do nedavna se sačuvala posve slična sprava gdjegdje u Dalmaciji (pod imenom »razbojac za kerice«), ali i tu zacijelo danas već iščezava iz porabe.

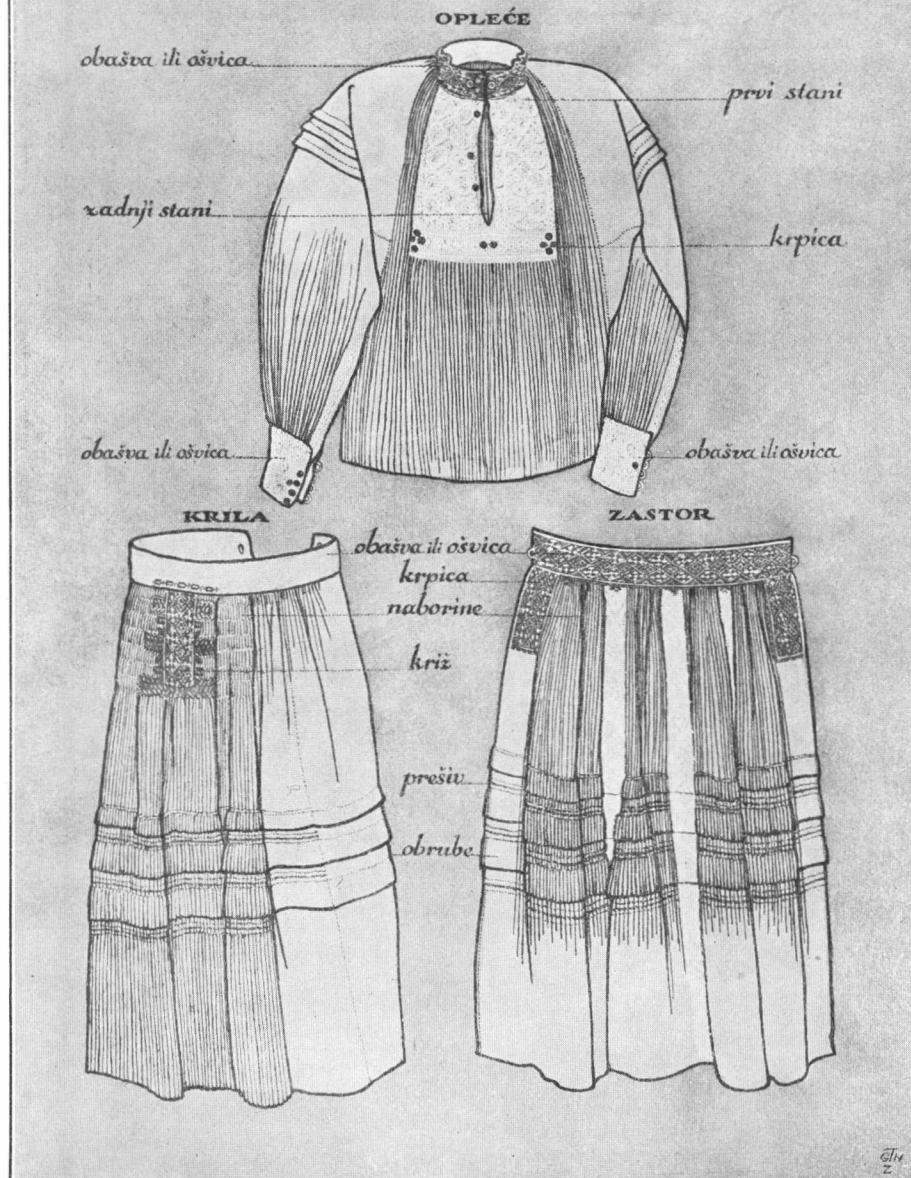
Nije na odmet, da se napomene, kako u Italiji postoji jednak ovakav tip sprave, jer se tim nameće sama od sebe pomisao na svezu između njih kao što imade upravo bezbroj sveza napose u području materijalne kulture tih dviju zemalja. A ova po-

misao, premda nema za nju čvrstih dokaza, dobiva ipak i širu bazu, kad se uzme na um, da i u drugim krajevima Evrope ima još i danas takovih sprava u porabi (tako na pr. u Njemačkoj), pa da je naposljetku u srednjem vijeku Evropa bila gotovo do-

mena njezina. Naočigled ovih činjenica, gdje ta sprava izlazi kao neka mala kulturna tekovina zapada, moglo bi se pomišljati, da ona nije u našem narodu danas prežitak veoma stara njezova kulturnog doba, već da je kulturnim importom sa zapada mož-

DIJELOVI ŽENSKOGA ODIJELA
OPĆ. REČICA, KOT. KARLOVAC

da još u srednjem vijeku, ako ne kasnije, u naše krajeve unesena.

Danas ovakove tkalačke spravice proživljavaju u nas, kako se čini, svoje posljednje časove. A stoga bi ih trebalo prikupiti odasvud, gdje ih još ima, pa da se u spo-

menutom muzeju može ljepšim brojem, čitavom malom serijom reprezentirati sprava, tehnika i njeni produkti kao jedna naša preživljena narodna starina. Ovim je rečima namjena, da i na to upozore.

Dr. M. G.